

Tanka Tankar

om ledarskap och kommunikation

mars 2009

Att leta möjligheter är som att plocka svamp, man missar många om man bara närmar sig från ett håll

Tanka Tankar är ett inspirationsbrev där vi på TrainingLab vill dela med oss av vår syn på aktuella ämnen. Denna gång har vi valt rubriken "Utan spaning ingen aning!"

"The key to winning is getting first to where the puck is going next"

Wayne Gretzky

Hörs det något när ett träd faller om det inte finns någon som lyssnar ?

När man står mitt uppe på ett berg och betraktar allt det storslagna som finns runt om kring en kan man känna sig ganska liten. Naturen tittar på en som om den vill säga - men lille vän, det är klart du inte förstår allt. **Det är ju jätte komplext !** – Vi har alla olika sätt att förhålla sig till de stora frågorna. Ett sätt är att inte utsätta sig för dem eller så accepterar vi att vi inte kan förstå allt och börjar leta efter möjligheter. Ta ett steg tillbaka och reflektera över vad som håller på att hända i omvärlden. **Lyssna efter signaler** som kan ge nya impulser och skapa ett försprång.

Många dömde ut 2009 som ett förlorat år lång innan det ens startat. Det är som att gå upp på morgonen och **bestämna sig för att detta blir den sämsta dagen i mitt liv**. Sen gäller det bara att se till att dagen följer den tanken, så man kan konstatera när man skall gå och lägga sig – ”vad var det jag sa, det blev den sämsta dagen i mitt liv”.

Frågan är om de som gjorde bedömningen enbart tittade i backspegelns rubriker eller om man verkligen försökt leta efter möjligheter i framtiden och inte fann några. Vad skulle hända om alla i stället valde att fokusera på det som vi kan påverka och göra något åt, det som kan bli bättre. Ungefär som att konstatera att jag är 45 år och lite överviktig. Det förstnämnda kan jag inte göra så mycket åt, så det får jag leva med, men jag kan bestämma mig för att lägga all fokus på att gå ner i vikt. Som både företag och individer får vi ibland stanna upp och fundera på hur vi egentligen vill ha det. **Tvingas välja, prioritera och till sist göra ett val.**

Nuet, det enda ögonblick som faktiskt är på riktigt !

Det kan vara bra att ibland tänka på att framtiden och dåtiden aldrig ändras. Den förstnämnda har vi aldrig upplevt och den sistnämnda är vi färdig med. Det är faktiskt bara nutiden som förändras och den har vi alla möjligheter att göra något åt. Allt annat är historia eller spekulationer. **Så att vänta är samma sak som att skjuta upp det till morgondagens nutid.**

2009 må bli ett tufft år. Men jag tror vi kommer längre om vi letar positiva möjligheter och lyssnar till vår egen förmåga än på börsanalytikerna och alla nattsvarta media rubriker.

Tanka Tankar

Det är en stor skillnad om vi säger att vi har 10 % arbetslöshet eller om vi säger att vi har 90 % av svenska folket i arbete. Det förstnämnda kommer att skapa försvar och rädsla medan det sistnämnda skapar hopp och möjligheter.

Efter feta år kommer det förr eller senare magra år. Ofta för att vi varit för optimistiska i vår utvecklingssyn. Men det löser vi inte genom att bli pessimister. Det tvingar enbart ned framtidstron ytterligare. Så varför inte vända på det – efter magra år kommer det förr eller senare feta år. **Då får vi en framtidstro som skapar energi och en framåtrörelse** – till och med hos den mest inbitna pessimisten!

Som en följd av den pågående lågkonjunkturen har många företag valt att krympa sin verksamhet genom osthyvelprincipen. Men att hyvla ner organisationen är ingen lösning i sig själv utan mer ett sätt att snabbt parera en pågående krissituation. **Inget företag har lyckats bygga en framtidsutveckling med hjälp av en osthyvel.** Förr eller senare står vi där i en ny högkonjunktur.

Man borde vända på synsättet och fokuserat på vad vi under rådande omständigheter kan åstadkomma med de resurser vi har. Då tvingas vi att växla perspektiv från ”vi får dra ner eftersom vi inte har råd” till ”hur ska vi åstadkomma det bästa med de medel vi har”. Detta synsätt skulle medverka till en mer konstruktiv process **som sätter igång en positiv utvecklingseffekt istället för ett passivt förhållningssätt.**

Det är det som är skillnaden mellan björnen och kamelen. Björnen går i ide för att sova sig igenom vintern med hjälp av lagrade reserver medan kamelen strävar vidare genom öknen och hushållar med vattnet. **Det är bättre att vara i rörelse än att passivt invänta framtiden**

När vi skall möta framtiden gäller samma regler som inför ett kommande VM i fotboll – det gäller att se sig som en vinnare redan från första stund. Annars är det inte ens lönt att åka dit. Man kan lika väl bli hemma och spela i gårdsgårdsserien – där behövs inte så många framtidstankar.

”The tipping point is that magic moment when an idea, trend or social behaviour crosses a threshold, tips, and spreads like wildfire”
(ur boken “The tipping point” av Malcolm Gladwell)

Tanka Tankar

Vi måste sluta leta efter framtiden i den förlängda färdriktningen och i stället spana efter det oväntade och acceptera att vi inte kan styra framtiden. Vi måste erkänna att vi arbetar i en omvärld som präglas av ett stort inslag av osäkerhet. Vi måste bli bättre på att tidigt observera, förstå och reagera på signaler som visar att spelplanen i vår omvärld håller på att förändras. Ett första steg är att identifiera begränsningarna i våra egna tankesätt, vad styr vad vi letar efter och vilka blockeringar leder det till - **Lyssna efter paradigmskifte** – när antalet avvikelser från den accepterade sanningen blir för många. Då har vi en ny spelplan att ta hänsyn till.

En gammal visdom från Dakotaindianerna säger att om man märker att man rider på en död häst, är den bästa strategien att kliva av.

Spelplanen håller redan på att förändras – och det går snabbt !

Från jordbrukssamhälle till industrisamhälle – 160 år
Från industrisamhälle till kunskapssamhälle – 25 år

Om två personer konkurrerar. Den ena drivs av att inte få det sämre medan den andre drivs av att få det bättre. Vem är mest motiverad - de som försvarar en position eller de som ser möjligheten att nå en position? Samma jämförelse kan vi göra mellan länder eller företag. **En hungrig person uppskattar mat mer än en mätt.**

Min hund har på ålderns höst fått artros, en form av stelhet i ledarna. Man märker det tydligt när han behöver resa sig upp snabbt. Då tar det lite tid att komma igång. Botemedlet heter glykosamin, ett medel som hjälper till att ”smörja” lederna. Jag kan se likheter med många **företag som med åren stelnat så i sina former** att när möjligheterna står för dörren har man svårt att ställa om och komma igång. Här heter botemedlet inte glykosamin utan nyfikenhet, utmaningar och flexibilitet.

Tanka Tankar

”Indien får drygt nio miljoner nya mobiltelefoner varje månad, ett helt Sverige, och explosionen fortsätter. Dagens 350 miljoner kunder väntas fördubblas inom ett par år.”

Vi kan idag se många nya yrkesgrupper växa fram inom helt nya teknologier, t ex inom nanoteknologi, stamcellsforskning, 3D-teknik. Här talar vi inte om gamla beprövade teknologier där vi i Sverige kan dra fördel av vår industriella erfarenhet, här börjar hela världen på samma nivå. **Förflyttningen av var i världen de mest spännande tankarna tänks är kanske den viktigaste förändringen som sker i världen idag.** Vilka nya yrken kommer att finnas om 10 år och var ? Antalet människor med universitetsexamen 1991 var 68 miljoner och 2004 var den 132 miljoner. Var tror ni den största tillväxten kommer ifrån ?

Världen var platt, sedan rund numera gränslös !

Fredrik Härén skriver i sin bok - Vad händer i världen ; ”Vi i Indien vill inte ha era tråkiga jobb, som att sy fotbollar eller sätta ihop mobiltelefoner. Vi vill ha era roliga jobb. Vi vill ha forskarjobben, analytikerjobben, designuppdragen och utvecklingsavdelningarna. Tack vare Internet har vi kunnat titta på vad ni gör, och jämfört det med vad vi gör, och plötsligt har vi insett att det inte är särskilt stor skillnad mellan er och oss” .

”När två personer jagas av en tiger, behöver man inte springa snabbt, bara snabbast”

En fråga vi bör ställa oss allt oftare är, ”vem skall sätta utvecklingsagendan för framtiden – vi eller någon annan?”. Det kan vara värt att blicka tillbaka på den japanska utvecklingsresan, från plagiat till unika egna varumärken och produkter. Nu kan vi se början på en ny utvecklingsresa, från ”made in China” till ”made by China”.

Tanka Tankar

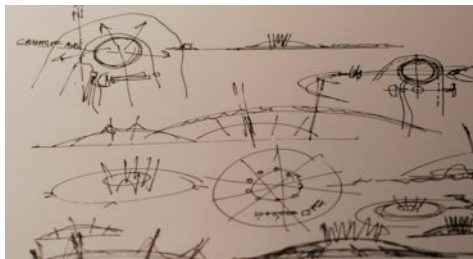
Utan spaning ingen aning! Ett sätt att hämta inspiration och kraft är att ta sig tid att ställa sig frågor som, har vi rätt produkter, behöver vi göra något annorlunda, saknar vi någon kompetens, missar vi något, varför blev det som det blev? Det är bättre att i tid spana efter det som saknas än blint rusa på i tangentens riktning. **Fel riktning kan sällan kompenseras med högre hastighet!**

Precis som djuren på savannen hela tiden måste spetsa öronen och vädra för att i tid upptäcka ljudet eller lukten av en annalkande fara, måste vi träna oss på att tidigt **upptäcka signaler i omvärlden som kan vara avgörande för verksamhetens framtid**. Faran ligger i vår oförmåga att upptäcka det oväntade, vår benägenhet att bara reagera på sådant som vi redan vet.

TÄNK SÅ HÄR !

”Det finns en liten del som jag vet att jag vet och det finns en liten del som jag vet att jag inte vet. Men det finns en oändlig massa som jag inte har en aning om.”

Vi har i flera år talat om begreppet ”lärande organisation”. I sin enklaste form kan man upptäcka ”lärande organisation” när man i fikarummet, korridoren eller på möten kan höra personer återge information i form av **”jag hörde – jag såg – jag läste – då tänkte jag”** och där repliken är **”intressant !”**

Eller när folk sitter och ritar idéer för varandra på servetter under lunchen. Då har vi ett aktivt informationsutbyte där vi översprider information som kan ge fortsatt dialog mellan olika individer och bygga nya kunskaper inom organisationen – skapa interna spaningsarenor där människor får möjlighet att översprida nya tankar till varandra. Detta gör att vi ständigt lever med omvärldsfrågor och är vaken för att ta in nya intryck. Man brukar säga att 80% av den omvärldsinformation man behöver finns redan i organisationen.

En viktig ledarfråga blir då att lyssna efter ”vad vet vi redan?”.

Tanka Tankar

”Öppna ögonen och släpp in framtiden!”

Det finns massor av kreativt arbete som är gratis eller näst intill. Det är bara fantasi och nyfikenhet som sätter gränser – **fastna inte i den mentala tvångströjan!**

Tänk på att en idé skapas tre gånger

- först som en mental tanke
- sedan i en teoretisk konstruktion
- därefter i praktiken

Det första steget, ”mental tanke” kostar ingenting – **den är gratis**. Låt oss börja där, för där har vi möjligheten att ta ut svängarna. Vi vet aldrig vad som kommer fram.

Stanna upp och se er omkring och ställ er frågan ”vad kan vi kombinera som skapar nya unika värde för våra kunder”. Nya idéer är ofta en kombination av gamla beståndsdelar. Tänk på alla de tusentals olika kokböcker som finns runt om i världen. Varje recept i alla böcker är olika kombinationer av existerande ingredienser. **Tänk ”kokbok” när du står inför att tänka nytt.**

”Du missar 100% av alla de skott du inte skjuter”
Wayne Gretzky

Jag hörde för flera år sedan Nobelpristagaren i kemi uttrycka följande i sitt tacktal i Blåhallen. ”**Jag är intelligent okunnig** - jag har förmågan att observera och formulera frågor som leder till nyfikenhet och energi hos både mig själv och andra”

Jag tror det skulle vara bra om ledare var lite mer ”intelligent okunniga” med förmågan att formulera visioner och framtidstro istället för att servera **färdiga svar som oftast bara leder till frågetecken!**

Tanka Tankar

Gårdagen kan vi inte få tillbaka, men
morgondagen kan vi vinna eller förlora
—
resultatet hänger på oss själva

Utan långsiktig spaning, framtidsvisioner och modet att fatta beslut fastnar vi lätt i ”överlevnadsfasen” där framgångsfaktorn heter spara. Till sist finns det inte så mycket kvar att spara på. **Men då finns det heller inte så mycket kvar att bygga vidare utifrån!**

Utan spaning ingen aning !

Varför upptäcker vi inte det som vi borde upptäcka, eller varför upptäcker vi det för sent ?

Det handlar till stor del att vi sitter fast i invanda tankemönster och beteenden. Det nya ligger utanför vår mentala referensram. Så vill vi upptäcka tidigare får vi öppna ”nyfikenhetsspjället” och låta det nya utmana det gamla.

Boka ett inspirationstillfälle där ni genom en spännande föreläsning får aha-upplevelser som får oss er att lyfta blicken och pröva nya tankespår.

En föreläsning löser inte alla problem. Men ger ofta nya infallsvinklar

TrainingLab stödjer företag och organisationer i deras förändrings- och utvecklingsarbete genom utbildning, workshops och seminarier inom områdena ledarskap, kommunikation och omvärldsspaning. Vår idé är att skapa en kreativ arena där du möter en miljö som inspirerar till nytänkande.

För mer information om innehållet i detta nyhetsbrev kontakta gärna P-O Åhman p-o@traininglab.org eller 0708 437851

www.TankaTankar.se